

พระราชกฤษฎีกา

โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าตามมาตรา ๑๒๑

แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

พ.ศ. ๒๕๖๗

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ

พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๗

เป็นปีที่ ๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดโครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาโครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าตามมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ พ.ศ. ๒๕๖๗”

มาตรา ๒⁽¹⁾ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ พระราชกฤษฎีกานี้มิให้ใช้บังคับกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานของรัฐ ที่มีภารกิจและปฏิบัติงานในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่านั้น

มาตรา ๔ ในพระราชกฤษฎีกานี้

“ครอบครัว” หมายความว่า บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปซึ่งใช้ชีวิตร่วมกันฉันสามีภรรยา หรือมีความผูกพันทางสายโลหิต ทางกฎหมาย หรือเกี่ยวข้องเป็นเครือญาติ ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ต่อกัน และมีความสัมพันธ์เกื้อกูลกัน และให้หมายความรวมถึงบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะที่อยู่อาศัยตัวคนเดียวในการสำรวจตามมาตรา ๑๒๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้วย

“ครัวเรือน” หมายความว่า ครอบครัวตั้งแต่สองครอบครัวขึ้นไปที่ทำกินร่วมกันในสถานที่เดียวกันหรือในบริเวณพื้นที่ทำกินเดียวกัน หรืออยู่อาศัยในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่านั้น

“สมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือน” หมายความว่า บุคคลซึ่งเป็นครอบครัวหรือครัวเรือนของผู้ครอบครองที่ดินในการสำรวจตามมาตรา ๑๒๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และปรากฏรายชื่อในแบบสำรวจการครอบครองที่ดิน

“ผู้ครอบครองที่ดิน” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีสถานะเป็นผู้ถือครองที่ดิน แต่เปลี่ยนแปลงในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแต่ละแห่งในการสำรวจตามมาตรา ๑๒๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และปรากฏรายชื่อในบัญชีรายชื่อราษฎรผู้ได้รับการบริหารจัดการพื้นที่

“ชุมชน” หมายความว่า กลุ่มคนซึ่งรวมตัวกันอย่างต่อเนื่องและมีอัตลักษณ์ร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำประโยชน์ร่วมกัน และมีกฎ ระเบียบ หรือระบบบริหารจัดการร่วมกัน โดยมีผู้นำชุมชนที่สามารถแสดงเจตนาของชุมชนและบังคับการตามกฎหมายหรือระเบียบนั้นได้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มาตรา ๕ ให้มีโครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าโดยมิได้สิทธิในที่ดินตามมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ เรียกโดยย่อว่า “โครงการ”

โครงการนี้มีกำหนดระยะเวลาสี่ปีนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้มีผลใช้บังคับ

มาตรา ๖ ผู้อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการตามพระราชกฤษฎีกานี้ มีสองประเภท ได้แก่

(๑) ผู้ครอบครองที่ดิน

(๒) สมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือน

มาตรา ๗ โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่ามาก่อนวันที่พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ใช้บังคับ ได้อยู่อาศัยหรือทำกินเป็นการชั่วคราว โดยกำหนดเป็นโครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า และกำหนดเขตพื้นที่อยู่อาศัยหรือทำกินให้ชัดเจน มิให้มีการขยายพื้นที่อื่น รวมทั้งป้องกันมิให้มีการครอบครองที่ดิน บุกรุก ก่อสร้าง หรือแผ้วถางพื้นที่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ตลอดจนกำหนดให้มีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) การอนุรักษ์ พื้นฟู ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในพื้นที่โครงการ

(๒) การอยู่อาศัยเชิงอนุรักษ์ โดยไม่กระทำการอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ หรือสัตว์ป่า ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า

(๓) การส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า และอนุรักษ์ดูแลรักษา

พื้นที่โดยชุมชน

(๔) การอนุรักษ์ คุ้มครอง และดูแลสัตว์ป่า รวมทั้งแหล่งที่อยู่อาศัยและแหล่งหากินของสัตว์ป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า เพื่อให้สัตว์ป่าดำรงชีพอยู่ได้ตามวิถีธรรมชาติและเอื้ออำนวยต่อระบบนิเวศ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง รัฐสามารถรักษาไว้และส่งเสริมการคืนพื้นที่ต้นน้ำลำธาร พื้นที่ที่มีความอ่อนไหวต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ และป้องกันมิให้มีการบุกรุกพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า โดยความร่วมมือของชุมชนในพื้นที่

มาตรา ๘ โครงการนี้ให้ดำเนินการในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าตามที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ และให้มีแนวเขตโครงการตามที่กำหนดไว้ในแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๙ ผู้อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการต้องเป็นผู้อยู่อาศัยหรือทำกินตามผลการสำรวจตามมาตรา ๑๒๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และได้อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้กรอบเวลาตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ เรื่อง การแก้ปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๖/๒๕๕๗ เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสภาวการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

ให้อธิบดีจัดทำบัญชีรายชื่อผู้อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการตามวรรคหนึ่งตามแบบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๑๐ การอยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการนี้ให้กระทำได้ในจำนวนเนื้อที่ตามผลการสำรวจแต่ไม่เกินครอบครัวละสี่สิบไร่ และในกรณีครัวเรือนให้อยู่อาศัยหรือทำกินได้ไม่เกินสี่สิบไร่

ในกรณีที่ครอบครัวหรือครัวเรือนใดมีที่ดินเกินกว่าจำนวนที่กำหนด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่กั้นพื้นที่ส่วนเกินและให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชฟื้นฟูสภาพที่ดินนั้นหรือดำเนินการด้านการอนุรักษ์ให้คงความสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่อไปโดยร่วมกับชุมชนในพื้นที่โครงการ เว้นแต่พื้นที่ส่วนกลางหรือพื้นที่ชุมชน

มาตรา ๑๑ ผู้อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) อยู่อาศัยและทำประโยชน์บนที่ดินที่อยู่อาศัยหรือทำกินตามโครงการนี้อย่างต่อเนื่อง และไม่มีที่ดินทำกินอื่นนอกพื้นที่โครงการ

(๓) ไม่มีที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์หรือมีสิทธิครอบครองในที่ดินทำกินหรือที่อยู่อาศัยอื่น

(๔) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ออกจากอุทยานแห่งชาติหรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

(๕) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดในความผิดเกี่ยวกับการยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพ หรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่จากเดิม ทำให้ ล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือค้าสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าดังกล่าว ตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติหรือกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่านับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้มีผลใช้บังคับ

(๖) ไม่เคยถูกพนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งถึงที่สุดให้เพิกถอนสิทธิการอยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า มาตรา ๑๒ ให้ผู้ครอบครองที่ดินสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกินในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อโครงการตามพระราชกฤษฎีกานี้สิ้นสุดลง

(๒) ผู้ครอบครองที่ดินไม่ประสงค์จะอยู่อาศัยหรือทำกินในที่ดินนั้นต่อไป โดยแจ้งความประสงค์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

(๓) ผู้ครอบครองที่ดินไม่ทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยติดต่อกันเกินหนึ่งปี โดยไม่มีเหตุอันควร

(๔) ผู้ครอบครองที่ดินตาย และพ้นกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีแล้วไม่มีผู้ใดได้รับอนุญาตให้อยู่อาศัยหรือทำกินในที่ดินแปลงนั้นต่อไปตามมาตรา ๑๔

(๕) ผู้ครอบครองที่ดินขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑

(๖) ผู้ครอบครองที่ดินต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ หรือกฎหมายว่าด้วยป่าชุมชน

(๗) ผู้อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการผู้หนึ่งผู้ใดยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิมตามมาตรา ๕๕ (๒) หรือตัด โค่น แผ้วถาง เผา ทำลาย ต้นไม้หรือพฤษชาติอื่น หรือทำลาย ทำให้เสื่อมสภาพตามมาตรา ๖๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ในพื้นที่นอกเขตโครงการ หรือเป็นผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว

(๘) ผู้ครอบครองที่ดินกระทำความผิดตามมาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ (๑) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) หรือมาตรา ๖๗ (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มีใช้ความผิดตาม (๗) ในพื้นที่นอกเขตโครงการ เว้นแต่กรณีตามมาตรา ๕๕ (๕) และมาตรา ๖๗ (๒) ที่เป็นการกระทำแก่ทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดใหม่ทดแทนได้ตามฤดูกาลและมีมูลค่ารวมกันไม่เกินสองพันบาทและกรณีตามมาตรา ๕๕ (๖) ที่มีใช้การนำหรือปล่อยสัตว์ที่เป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศอย่างรุนแรง

(๙) ผู้ครอบครองที่ดินไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ หรือมาตรา ๒๓ คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม

มาตรา ๒๔ หรือระเบียบที่ออกตามมาตรา ๑๒๑ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

การออกและการสั่งให้ออกจากพื้นที่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

เมื่อผู้ครอบครองที่ดินสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน ให้จำหน่ายชื่อผู้ครอบครองที่ดินและสมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนออกจากบัญชีตามมาตรา ๙ วรรคสอง และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปิดป้ายว่าเป็นพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าห้ามบุกรุกครอบครอง รวมทั้งฟื้นฟูสภาพที่ดินนั้นหรือดำเนินการด้านการอนุรักษ์ให้คงความสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่อไป

มาตรา ๑๓ สมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) การครอบครองที่ดินสิ้นสุดลงโดยผลแห่งมาตรา ๑๒
- (๒) สมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนผู้นั้นตาย
- (๓) สมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑
- (๔) สมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ หรือกฎหมายว่าด้วยป่าชุมชน
- (๕) สมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนกระทำความผิดตามมาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ (๑) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) หรือมาตรา ๖๗ (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มีใช้ความผิดตามมาตรา ๑๒ (๗) ในพื้นที่นอกเขตโครงการ เว้นแต่กรณีตามมาตรา ๕๕ (๕) และมาตรา ๖๗ (๒) ที่เป็นกระทำแก่ทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นใหม่ทดแทนได้ตามฤดูกาลและมีมูลค่ารวมกันไม่เกินสองพันบาท และกรณีตามมาตรา ๕๕ (๖) ที่มีใช้การนำหรือปล่อยสัตว์ที่เป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศอย่างรุนแรง

(๖) สมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนผู้นั้นไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ หรือมาตรา ๒๓ คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๔ หรือระเบียบที่ออกตามมาตรา ๑๒๑ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

การสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกินของสมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนตามวรรคหนึ่ง เป็นกรณีเฉพาะตัวของสมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือน เว้นแต่กรณีตาม (๑) ให้มีผลกับสมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนของผู้ครอบครองที่ดินทุกคน และเมื่อสมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน ให้จำหน่ายชื่อออกจากบัญชีตามมาตรา ๙ วรรคสอง และบุคคลนั้นจะยื่นคำขอตามมาตรา ๑๔ อีกมิได้

ให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง มาใช้บังคับกับการออกและการสั่งให้ออกจากพื้นที่ของสมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔ ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ดินเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่ให้อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการนี้เป็นทรัพย์สินนอกพาณิชย์ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ในกรณีและผู้ครอบครองที่ดินถึงแก่ความตาย บุคคลที่ประสงค์จะอยู่อาศัยหรือทำกินในที่ดินแปลงนั้นต่อไป ให้ยื่นขออนุญาตต่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย โดยการอนุญาตให้อยู่อาศัยหรือทำกินต่อไปได้ ให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) เป็นสมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนของผู้ครอบครองที่ดินที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้อยู่อาศัยหรือทำกินในที่ดินแปลงนั้นตามมาตรา ๙ วรรคสอง หรือ

(๒) เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ครอบครองที่ดิน หรือบุตรนอกกฎหมายที่ผู้ครอบครองที่ดินได้รับรองแล้ว หรือเป็นคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ของผู้ครอบครองที่ดิน ในกรณีเป็นบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เมื่อบรรลุนิติภาวะแล้ว ต้องแสดงเจตนาที่จะอยู่อาศัยหรือทำกินในโครงการนี้ต่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย

การขอ การอนุญาต และการแสดงเจตนาอยู่อาศัยหรือทำกิน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

ให้ผู้ได้รับอนุญาตตามวรรคหนึ่งมีหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ครอบครองที่ดินตามพระราชกฤษฎีกานี้ และการอยู่อาศัยหรือทำกินตามมาตรา ๑๐ ต้องไม่กระทบต่อจำนวนเนื้อที่ที่ดินที่ให้อยู่อาศัยหรือทำกินในโครงการตามมาตรา ๑๐ และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๑๕ ให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือหัวหน้าเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบริหารจัดการโครงการที่อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าตามแผนการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและแผนการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าแต่ละแห่งที่ได้จัดทำขึ้นตามมาตรา ๕๒ และมาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งต้องกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการป้องกันมิให้มีการขยายพื้นที่โครงการและบุกรุกพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเพิ่มขึ้น รวมทั้งการป้องกันและแก้ไขความเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ จากการใช้ประโยชน์ที่ดินภายในพื้นที่โครงการ

มาตรา ๑๖ ผู้ครอบครองที่ดินจะโอนการครอบครองให้บุคคลอื่นหรือยินยอมให้บุคคลอื่นที่มีใช้สมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนเข้าอยู่อาศัยหรือทำกินมิได้

มาตรา ๑๗ ผู้อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการมีหน้าที่ต้องกระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ดำรงชีพในพื้นที่โครงการอย่างเป็นปกติสุขโดยปฏิบัติตามระเบียบที่ออกตามมาตรา ๑๒๑ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

(๒) อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการโดยไม่รบกวนการดำรงชีวิตของสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ไม่ทำลายแหล่งอาศัยหรือหากินของสัตว์ป่า และไม่ล่าสัตว์ป่าในพื้นที่โครงการและโดยรอบโครงการโดยผิดกฎหมาย

(๓) ทำการเกษตรหรือทำการอื่นใดเพื่อการดำรงชีพภายใต้โครงการ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพดิน น้ำ อากาศ สัตว์ป่า ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งไม่ก่อให้เกิดหรือการแพร่กระจายของมลพิษ จนไม่สามารถฟื้นฟูสภาพได้ หรือเป็นอันตรายอย่างรุนแรงต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในโครงการหรือโดยรอบโครงการ

มาตรา ๑๘ นอกจากหน้าที่ตามที่กำหนดในมาตรา ๑๗ แล้ว ผู้อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการมีหน้าที่ในการอนุรักษ์ ป่าไม้ ทุ่งหญ้า อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในพื้นที่โครงการ ดังต่อไปนี้

(๑) รักษาและป้องกันไว้ซึ่งทรัพยากรป่าไม้ที่เป็นแหล่งอาศัยหรือทำกินของสัตว์ป่า และการคุ้มครองสัตว์ป่าหรือพันธุ์พืชให้คงไว้ซึ่งสภาพธรรมชาติของพื้นที่ ความสมดุลของระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ

(๒) ร่วมมือกับทางราชการและให้ความช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปลูกป่าเลียนแบบธรรมชาติ หรือปลูกป่าด้วยวิธีการอื่นใดตามนโยบายของรัฐ

(๓) อนุรักษ์ดินและน้ำโดยมีมาตรการที่สอดคล้องกับระบบนิเวศ

(๔) ดำเนินการอื่นใดเพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรป่าไม้ และทรัพยากรสัตว์ป่า

(๕) ร่วมมือกับทางราชการและให้ความช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดูแล สอดส่อง และป้องกันการบุกรุก ยึดถือ ครอบครอง แผ้วถาง ป้องกันและแก้ไข ปัญหาไฟฟ้า และรักษาระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่โครงการ

มาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ ป่าไม้ ทุ่งหญ้า อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในพื้นที่โครงการของผู้อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการตามมาตรา ๑๘ และเมื่ออธิบดีเห็นสมควรหรือเมื่อมีคำขอจากผู้ครอบครองที่ดิน อธิบดีอาจดำเนินการให้ชุมชนทำหน้าที่ร่วมกันในโครงการหรือช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการได้

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๐ ผู้ครอบครองที่ดินต้องควบคุมดูแลสมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนมิให้กระทำการใดที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ตลอดจนให้ปฏิบัติตามมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓ คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๔ และระเบียบที่ออกตามมาตรา ๑๒๑ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๒๑ การก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่โครงการ ต้องเป็นไปเพื่อการอยู่อาศัยหรือทำกินเท่าที่จำเป็นแก่การดำรงชีพ และอาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างนั้นต้องสูงไม่เกินสองชั้น มีลักษณะกลมกลืนกับธรรมชาติ ภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อมภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม และการก่อสร้าง ดัดแปลง หรือ

เปลี่ยนแปลงการใช้อาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์อื่น เช่น โรงงาน หรือโรงแรม จะกระทำไม่ได้

ความในวรรคหนึ่งมิให้นำมาใช้บังคับกับอาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างที่มีอยู่ก่อนพระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงกรณีที่อาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างนั้นถูกรื้อถอนหรือทำให้เสื่อมสภาพ ถูกเพลิงไหม้ หรือประสบภัยพิบัติอื่นไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และผู้อยู่อาศัยหรือทำกินในพื้นที่โครงการประสงค์จะก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารเพื่อทดแทนอาคารเดิมที่ได้รับความเสียหาย

การพิจารณาให้ก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่โครงการ ให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือหัวหน้าเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่อาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างนั้นตั้งอยู่หารือร่วมกับเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยควบคุมอาคารด้วย

ในกรณีที่มีการก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างโดยฝ่าฝืนวรรคหนึ่ง และพนักงานเจ้าหน้าที่ได้มีคำสั่งให้แก้ไขแล้ว หากไม่ปฏิบัติตาม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจรื้อถอนโดยเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากเจ้าของอาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างนั้นได้

มาตรา ๒๒ หากปรากฏว่ามีโรคระบาดสัตว์ในท้องที่ที่เป็นที่ตั้งของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือหัวหน้าเขตห้ามล่าสัตว์ป่าประกาศและควบคุมมิให้มีการเคลื่อนย้ายสัตว์ประเภทหรือชนิดที่มีโรคติดต่อนั้นเข้าออกในพื้นที่โครงการ และปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์อย่างเคร่งครัด

มาตรา ๒๓ ห้ามมิให้ผู้ใดนำชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานตามที่อธิบดีประกาศกำหนดเข้ามาในพื้นที่โครงการ

รายการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน ให้ปิดประกาศ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ที่ทำการกำนัน และที่ทำการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าภายใต้โครงการนั้นตั้งอยู่ และจัดการอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของชนิดพันธุ์ดังกล่าวและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

มาตรา ๒๔ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่และอำนาจภายในพื้นที่โครงการ ดังต่อไปนี้

(๑) สั่งห้ามการกระทำใด ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ หรืออาจทำให้แนวเขตพื้นที่โครงการเปลี่ยนแปลง แม้จะเข้าไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติสุขหรือได้รับอนุญาตก็ตาม

(๒) สั่งให้ระงับหรือหยุดการกระทำใด ๆ ที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชกฤษฎีกานี้และระเบียบที่ออกตามมาตรา ๑๒๑ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

(๓) สั่งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙

(๔) สั่งให้ปฏิบัติหรือดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ หรือเพื่อป้องกันหรือแก้ไขปัญหาโรคระบาดหรือการรุกรานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นตาม มาตรา ๒๒ หรือมาตรา ๒๓

(๕) สั่งให้ออกจากพื้นที่โครงการภายหลังการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำ กินตามมาตรา ๑๒ หรือมาตรา ๑๓

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่พื้นที่ป่าภายในแนวเขตโครงการ มี ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ตามฤดูกาลจำนวนจำกัดไม่เพียงพอต่อ การเก็บหาหรือใช้ประโยชน์ หรือการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดังกล่าวอาจส่ง ผลกระทบต่อสภาพธรรมชาติ สัตว์ป่า ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้ หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือหัวหน้าเขตห้ามล่าสัตว์ป่ากำกับ ควบคุมดูแล และ พิจารณาให้เกิดความเป็นธรรม โดยอาจจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้แทนแต่ละ ชุมชนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะได้

ในกรณีที่มีข้อพิพาทเกิดขึ้นจากเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้หัวหน้าเขตรักษา พันธุ์สัตว์ป่าหรือหัวหน้าเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทำการไต่สวนและรับฟังคู่กรณี และวินิจฉัย ชี้ขาด

มาตรา ๒๖ การติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการ และการ ตรวจสอบการบุกรุก หรือขยายพื้นที่ภายในโครงการหรือบริเวณโดยรอบโครงการ ให้เป็น ไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๒๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ภูมิธรรม เวชยชัย

รองนายกรัฐมนตรี

บัญชาท้ายพระราชกฤษฎีกา

โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

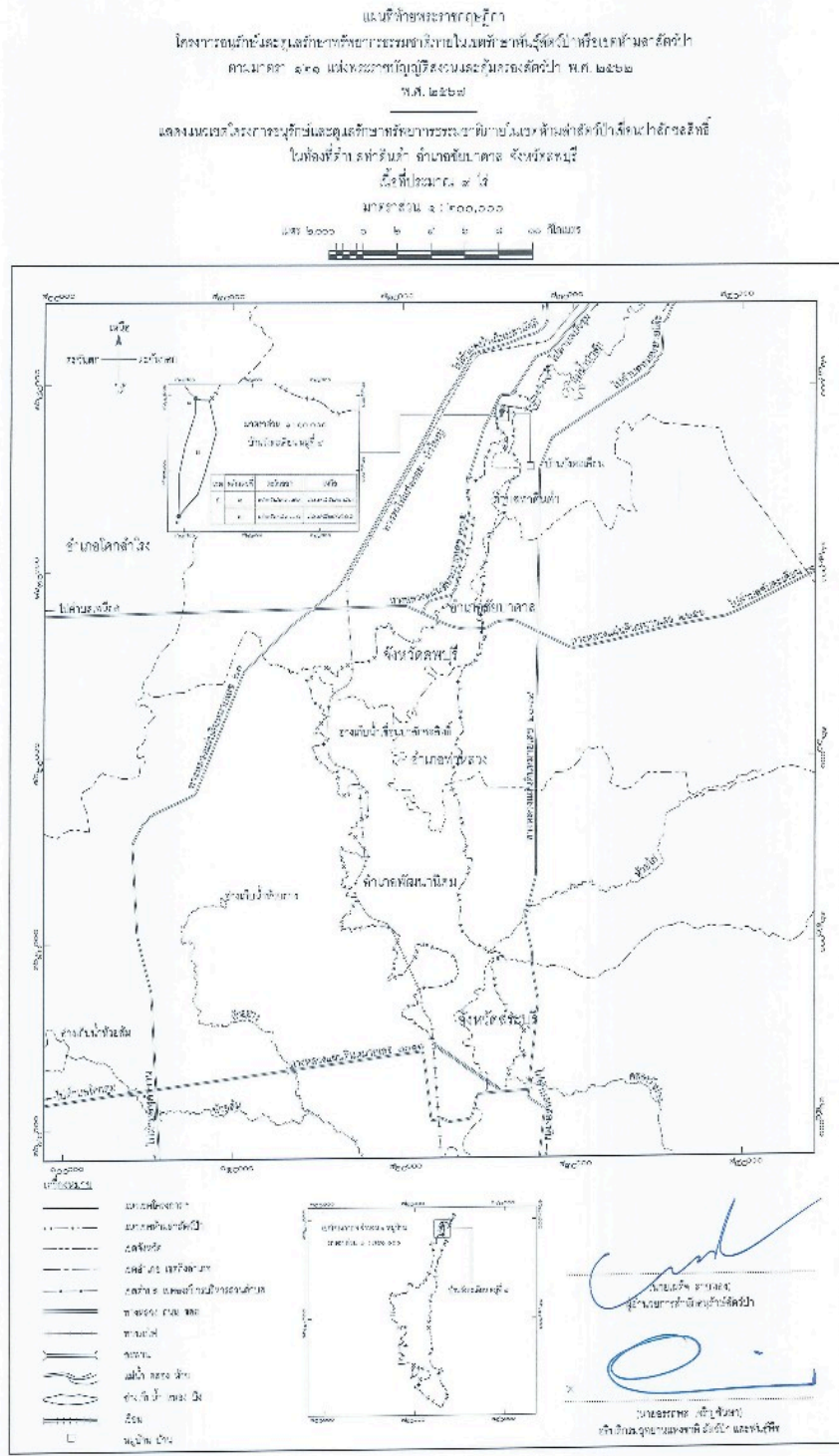
ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าตามมาตรา ๑๒๑

แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

พ.ศ. ๒๕๖๗

ลำดับที่	โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า
----------	--

๑	โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูผาแดง ในท้องที่ตำบลปากช่อง ตำบลบ้านกลาง และตำบลช้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
๒	โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ในท้องที่ตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี



หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ เนื่องจากรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าภายใต้กรอบเวลาตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๖/๒๕๕๗ เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวใน

สภาวการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ ให้ได้อยู่อาศัยหรือทำกิน เป็นการชั่วคราว โดยมีได้สิทธิในที่ดิน ประกอบกับมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติสงวน และคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าตราพระราชกฤษฎีกาจัดทำ โครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติ หน้าที่ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนหลัก เกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน การสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกินของผู้ อยู่อาศัยหรือทำกิน รวมทั้งกำหนดมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการ ประเมินผลการดำเนินโครงการดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

ปาจริย์ / Single

29 ธันวาคม 2567

[1] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๑/ตอน ๖๘ ก/หน้า ๑๕/๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๗